

RAADSVOORSTEL

Zaaknummer: [Zaaknummer]
Datum: 21-04-2026
Portefeuillehouder: [Portefeuillehouder]
Team: Concernzaken
Contactpersoon: Jan Fraanje

Onderwerp

'Zeeland 2050' bouwen aan de Delta van de toekomst – zienswijze op de strategische agenda Rijk - Regio

Voorstel

1. In principe in te stemmen met de strategische agenda Rijk – regio 'Zeeland 2050 – bouwen aan de Delta van de toekomst' (zie bijlage 1).
2. De zienswijze vast te stellen.

Inleiding

Op 2 juli 2025 is de visie op de ontwikkeling van 'Zeeland 2050' gepresenteerd (zie bijlage 2). Deze is verder uitgewerkt in een strategische agenda die de basis moet vormen voor afspraken tussen het Rijk en de Regio. De basis voor de strategische agenda die nu voorligt bestaat uit drie speerpunten: 'Clean Energy Port', 'Magneet voor Talent' en 'Sterke dorpen, bruisende steden'. De speerpunten rusten op een fundament van een gezonde natuur, waterveiligheid en voldoende zoet water. De hoofdlijnen en de sleutelprojecten zijn mooi samengevat op één plaat die te vinden is op pagina 9.

Vraag is, wat deze ontwikkeling voor Tholen betekent; eerder hebben we u geïnformeerd over de mogelijkheden die we voor Tholen zien (zie bijlage 3). Via dit raadsvoorstel wordt een concept zienswijze aan u voorgelegd. Voorgesteld wordt om de zienswijze te bespreken en vast te stellen.

Doelstelling

'Zeeland 2050' is ambitieus en kan gevolgen hebben voor het wonen, werken en leven in de gemeente Tholen. Het kan leiden tot nieuwe kansen. In dit voorstel worden de belangrijkste punten op een rijtje gezet.

De doelstellingen van 'Zeeland 2050' liggen in lijn met de doelstellingen van de gemeente Tholen. Grondgedachte van 'Zeeland 2050' is, dat groei van de bevolking nodig is, om het voorzieningen niveau te handhaven. In Tholen zijn we eveneens gericht op behoud en versterking van de basisvoorzieningen in onze kernen. We hebben daarvoor twee pijlers: groei van de bevolking en stimulering van toerisme en recreatie. De kaders liggen vast in de Omgevingsvisie die in oktober 2024 door de raad is vastgesteld.

Argumenten

1.1. 'Zeeland 2050' geeft ruimte aan 'sterke dorpen en bruisende steden'.

Groei van het aantal inwoners is voor ons geen doel op zich, maar kan één van de twee pijlers zijn onder de Thoolse voorzieningen. Er staan in de gemeente Tholen via de 'Woondeal' 1.650 woningen op de planning tot 2032. Dat vraagt veel, maar als netcongestie, stikstof, natuurherstel, schaarste aan mensen en materiaal de voortgang niet verstoren, moet het haalbaar zijn. Vraag is vervolgens: wat te doen in de periode 2030 – 2050? Willen we de 'Woondeal' na 2030 eventueel geïntensiveerd voortzetten? De huidige 'Woondeal' voert het aantal inwoners op richting 30.000. Afhankelijk van de wensen van raad en bevolking kan verdere groei volgen, mede op basis van de Omgevingsvisie die in oktober 2024 door onze raad is vastgesteld. De kunst is zoveel te groeien dat de basisvoorzieningen in tact blijven en de kernkwaliteiten van Tholen rust, ruimte en perspectief, behouden blijven. Kortom, intelligente groei is zonder meer mogelijk. Voor de zienswijze is het voorstel om de 1.650 woningen van de Woondeal als basis te nemen en vervolgens uit te gaan van wat nu in de Omgevingsvisie voorzien is, waardoor we in 2050 globaal op 4.000 woningen uitkomen (inclusief de Woondeal). Daarbij groeien we organisch, pakken we kansen en bewegen we flexibel mee, indien zich kansen voordoen die in ons beleid passen.

1.2. 'Zeeland 2050' kan als 'magneet voor talent' bijdragen aan de versterking van kennis, innovatie, economie en energie.

We willen graag meedenken over mogelijkheden om het onderwijs en daarmee de kennisinfrastructuur in Zeeland te versterken: de speerpunten Energie, Water en Voedsel passen goed bij Tholen. We willen daarbij een brug slaan tussen het onderwijs en de bedrijven binnen onze gemeente. In de afgelopen jaren hebben we onze bedrijventerreinen in Tholen en Sint Philipsland kunnen uitbreiden. Van oudsher is Tholen een gemeente met relatief veel MBO'ers. Daarin ligt ook de kracht van Tholen. Het zijn de makers. Het zijn de werkers. We innoveren vanuit de praktijk. Het innovatief vermogen van de bedrijven is opmerkelijk met een negende plaats op de high tech innovatie-ladder. Tholen past perfect in het model van kennisinfrastructuur dat in Zeeland 2050 beoogd wordt. Dus MBO-instellingen die bij de bedrijven onderdak vinden, via 'living labs' aansluiting krijgen met HBO en universitair onderwijs: het zijn allemaal zaken waarmee Tholen zich verder kan ontwikkelen en die prima passen in het toekomstperspectief van 'Zeeland 2050'.

1.3. 'Clean energy port': lost dit het probleem van de netcongestie op?

Om de omslag te maken van een economie en maatschappij van fossiel naar duurzaam, zijn enorme investeringen nodig in wind uit zee, waterstof en mogelijk ook kernenergie et cetera. De ontwikkelingen worden waarschijnlijk geconcentreerd in het North Seaport District: een samenwerkingsverband waarvan de gemeenten Vlissingen, Borsele, Terneuzen en Gent deel uitmaken. Het nationaal belang van dit energiecluster wordt erkend in de conceptnota Ruimte en op de kaart heeft het cluster een aftakking naar de gemeente Bergen op Zoom en Halsteren. Zoals veel gemeenten, kampt Tholen momenteel met beperkte capaciteit van het stroomnet, de zogenaamde 'netcongestie'. De aanleg van het hoofdtransformatorstation in Halsteren en de aanleg van de noordring in Zeeland richting Schouwen-Duiveland zijn cruciaal voor de verdere ontwikkeling van Tholen.

1.4. Het fundament: Tholen als 'living lab'.

Tholen heeft er alle belang bij om intensief betrokken te zijn bij de ontwikkeling van 'het fundament' van 'Zeeland 2050'. Via de landbouw draagt Tholen bij aan het nationaal belang van voedselzekerheid. De beschikbaarheid van voldoende zoet water is daarin een bepalende factor. Op de langere termijn is de beschikbaarheid van voldoende zoet water niet gegarandeerd.

Daarom is het van belang om aan de slag te gaan met het opslaan van zoet water in natte tijden en het gebruik daarvan in droge tijden. Daarnaast is het van belang, dat we het zoet water optimaal benutten. Daarom werken we met de gemeente Schouwen-Duiveland samen in een 'living lab' zodat we kunnen experimenteren en innoveren. We werken samen aan een vitaal platteland met rust en ruimte, waar de kwaliteit van landschap, het water en de cultuurhistorie zichtbaar en beleefbaar zijn en waar agrariërs op een gezonde manier kunnen ondernemen, zo stelt onze Omgevingsvisie. Dat ook waterveiligheid een belangrijke factor is in Tholen, behoeft verder geen betoog. Kortom, betrokkenheid van Tholen bij de verdere ontwikkeling van 'het fundament' is zeer gewenst.

1.5. Tholen kan bijdragen aan versterking van recreatie en toerisme.

Maar Tholen heeft meer te bieden. Een aspect dat in de strategische agenda onderbelicht blijft, is recreatie en toerisme. Inmiddels heeft de sector zich bij de bestuurlijke trekkers van 'Zeeland 2050' aangediend. Zeeland is van oudsher een plek waar mensen even op adem kunnen komen. Voor Tholen is het toerisme een tweede pijler voor behoud en versterking van het voorzieningenniveau. We willen werken aan kwalitatieve verbetering en zien mogelijkheden om verder te groeien. Het Landschapsonwikkelingsprogramma, de plannen rondom de Verdrongen stad Reymerswael, de 'Four Freedoms', de Linie van de Eendracht: het zijn allemaal kansen die we kunnen verzilveren, die passen bij 'Zeeland 2050' en die kunnen bijdragen aan de kwaliteit van de recreatieve voorzieningen in de gemeente Tholen.

1.6. Kortom, de strategische agenda 'Zeeland 2050' biedt mogelijkheden.

Overzien we het geheel, dan zijn er veel kansen om het wonen, werken, leren en leven te versterken: in Zeeland in het algemeen en in de gemeente Tholen in het bijzonder. We hebben ruimte om te ontwikkelen en we kunnen via de landbouw, het landschap, de natuur, recreatie en toerisme een bijdrage leveren aan het grote geheel.

Kanttekeningen en effecten

1.1. Groei is geen doel op zich, ... het gaat om de voorzieningen.

We willen zelf regie blijven voeren over het groeitempo van onze bevolking. We kijken daarbij naar de samenstelling van de bevolking en naar de ontwikkeling van de voorzieningen. Als deze zich goed ontwikkelen, kunnen we voorlopig vooruit op basis van de Omgevingsvisie en omgevingsplannen en hebben we de tijd om een visie te ontwikkelen op Tholen 2050. Bijzondere aandachtspunten zijn behoud van rust en ruimte, leefbaarheid en veiligheid en aandacht voor de kwaliteit van het landschap.

1.2. Opbouw van de kennisinfrastructuur moet nog van de grond komen.

Het basisonderwijs is in Tholen goed ontwikkeld. We hebben met het Calvijn-college ook voortgezet onderwijs binnen onze gemeente. In het afgelopen jaar worden op Tholen in beperkte mate weer MBO - opleidingen verzorgd. De beweging van het onderwijs naar de bedrijven is nog pril, maar biedt wel perspectief.

1.3. Beschikbaarheid van energie kan een remmende factor worden.

We achten het van belang, dat de focus van 'Zeeland 2050' verbreed wordt tot de ontwikkelingen in West-Brabant. Zo is voor ontwikkeling van de economie in Tholen en Schouwen-Duiveland de aanleg van de noord-ring cruciaal voor de ontwikkeling van woningbouw, economie en bedrijvigheid. We doen zelf wat we kunnen: we hebben het mogelijk gemaakt om een 150 KV station aan te leggen en helpen Tennet met de aanleg van het kabeltracé over het eiland Tholen. Het hoofdtransformatorstation in Halsteren laat nog op zich wachten tot 2035. Versnelling is dringend gewenst.

1.4. Voedselzekerheid afhankelijk van zoetwater beschikbaarheid: erkenning in de nota Ruimte?.

In een wereld van toenemende geopolitieke spanningen, kan Tholen via de landbouw een belangrijke bijdrage leveren aan de voedselzekerheid van Nederland. De aanvoer van voldoende zoet water is daarbij van groot belang en daarmee de erkenning van het Volkerak Zoommeer als zoetwaterbuffer. Deze is in de conceptnota Ruimte erkend; het is van belang dat deze wordt doorvertaald in de definitieve versie van de nota Ruimte. Daarnaast is het natuurlijk van belang om zoet water zo veel mogelijk vast te houden en zo goed mogelijk te benutten.

1.5. Tholen is een bijzondere gemeente, Zeeland een bijzondere provincie.

Als enige gemeente in Zeeland is Tholen vooral ook georiënteerd op West-Brabant. Zoals Zeeuws Vlaanderen niet los gezien kan worden van Vlaanderen, zo kan Tholen niet los gezien worden van West-Brabant. Daarom willen we de focus verbreden, zowel in plaats als in tijd. Maatregelen die we in het kader van Zeeland 2050 nemen moeten de tand des tijds kunnen doorstaan.

1.6. Tholen wil ruimte om te ontwikkelen.

Daarnaast vragen we aandacht voor een integrale benadering van de ontwikkeling van sectoren en voor de kloof tussen de strikte praktijk en het schitterende vergezicht van Zeeland 2050. De provinciale verordening moet ruimte geven voor ontwikkeling. Voor de verdere uitwerking van Zeeland 2050 hechten wij er aan, dat de ambities tijdig worden vertaald naar concrete uitvoerings- en investeringsafspraken, om deze goed te kunnen verbinden met de beoogde gebiedsontwikkeling.

Omdat Zeeland een bijzondere provincie is met een dunbevolkte Delta met voorzieningen van nationaal belang zijn we voorstander van specifieke afspraken die de geldende beleids- en investeringslogica van het Rijk doorbreken. Daarom ondersteunen wij de poging om via een specifieke Rijk - regiodeal te komen tot specifieke afspraken die recht doen aan het karakter en de positie van Zeeland.

Financiën

De zienswijze op de strategische agenda 'Zeeland 2050' heeft geen directe financiële gevolgen.

Juridische gevolgen

De zienswijze op de strategische agenda 'Zeeland 2050' heeft geen juridische gevolgen.

Communicatie

De reactie van de gemeente Tholen zal worden samengevoegd met de overige zienswijzen van de Zeeuwse overheden en zal leiden tot een verrijkte versie van de Strategische agenda.

Vervolg

We stellen u voor om de concept-zienswijze in de commissie Bestuurszaken van 20 mei 2026 te bespreken en deze desgewenst aan te passen ten behoeve van de raadsvergadering van 28 mei 2026.

De reactie van de gemeente Tholen zal worden samengevoegd met de overige zienswijzen van de Zeeuwse overheden en zal direct na de zomer leiden tot een verrijkte versie van de Strategische agenda. In de aanloop daarnaar toe zal Provinciale Staten op 4 juni over de strategische agenda debatteren en zal afstemming plaatsvinden in het plenair Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)

Het wordt ons nu gevraagd, maar eigenlijk zouden we het moeten weten: hoe willen we dat Tholen zich tot 2050 ontwikkelt? Zoals in de Raad al eens is geopperd, valt te overwegen om in aanvulling op de Omgevingsvisie, een 'Toekomstvisie Tholen' te ontwikkelen.

Bijlage(n)

1. Visie 'Zeeland 2050'
2. Strategische agenda
3. Brief van het college als eerste reactie.